

KAMU YÖNETİMİ REFORMLARINA YÖNELİK MÜLKİ İDARE AMİRLERİNİN TUTUMLARI

Dr. İdris Akbıyık
Prof. Dr. Musa Eken

Kamu Yönetimi Reformlarına Yönelik Mülki İdare Amirlerinin Tutumları

Dr. İdris Akbıyık, Prof. Dr. Musa Eken

Yayın No.: 2519
ISBN: 978-625-376-330-5
E-ISBN: 978-625-376-331-2
Basım Sayısı: 1. Basım, Mart 2025

© Copyright 2025, NOBEL BİLİMSEL ESERLER SERTİFİKA NO.: 20779

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Nobel Yayın Grubu, 1984 yılından itibaren ulusal ve 2011 yılından itibaren ise uluslararası düzeyde düzenli olarak faaliyet yürütmekte ve yayınladığı kitaplar, ulusal ve uluslararası düzeydeki yükseköğretim kurumları kataloglarında yer almaktadır. "NOBEL BİLİMSEL ESERLER" bir Nobel Akademik Yayıncılık markasıdır.

Bu kitap doktora tezinden üretilmiştir.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-
Genel Yayın Koordinatörü: Gülfem Dursun -gulfem@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Furkan Mülayim -furkan@nobelyayin.com-

Redaksiyon: Dilek Gezgin -dilek@nobelyayin.com-

Kapak Tasarım: Sezai Özden -sezai@nobelyayin.com-

Görsel Tasarım Uzmanı: Mehtap Asiltürk -mehtap@nobelyayin.com-

Kütüphane Bilgi Kartı

Akbıyık, İdris., Eken, Musa.

Kamu Yönetimi Reformlarına Yönelik Mülki İdare Amirlerinin Tutumları / İdris Akbıyık, Musa Eken

1. Basım, XII + 194 s., 16,5x24 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-376-330-5

E-ISBN: 978-625-376-331-2

1. Kamu Yönetimi 2. Reform 3. Mülki İdare

Genel Dağıtım

ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Adres: Bahçekapı Mh. 2465 Sk. Oto Sanayi Sitesi No.: 7 Bodrum Kat, Şaşmaz/ANKARA

Telefon: +90 312 278 50 77 - **Sipariş:** siparis@nobelyayin.com

E-Satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com - www.nobelbilimsel.com

Dağıtım ve Satış Noktaları: Alfa, Ana Basım Dağıtım, Arkadaş, D&R, Derya Dağıtım, Dost, Kırmızı Kedi, Kıta Dağıtım, Kida Kitap Yayın, Kika, Kitapsan, Nezih, Odak, Pandora, Prefix, Remzi, Yeryüzü

Baskı ve Cilt: Ada Matbaacılık Yayın San. Tic. Ltd. Şti. Sertifika No.: 44093

ASO 1. Organize Sanayi Bölgesi Anadolu Cad. No:4 Sincan/ANKARA

ÖN SÖZ

Bu araştırma ile Türkiye’de mülki idare amirlerinin 2000 yılı sonrası uygulamaya konulan kamu yönetimi reformları hakkındaki bir kamu politikası uygulayıcısı olarak bakış açıları araştırılmıştır. Merkezi idarenin taşradaki temsilcileri olan mülki idare amirlerinin kamu yönetimi reformlarını hangi gerekçelerle ne ölçüde benimsedikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Reformların amaçları doğrultusunda uygulamaya geçmesinde ve dolaylı da olsa reformlar konusunda olumlu veya olumsuz kamuoyu oluşmasında, reformların arzu edilen sonuçları vermesinde mülki idare amirlerinin rolleri önemlidir.

Bu çalışmada bana yol gösterici olan başta hocam Prof. Dr. Musa Eken olmak üzere Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Başkanı Doç. Dr. Sezai Küçük’e, Prof. Dr. Özer Kösoğlu’na ve Doç. Dr. Harun Kırılmaz’a, ayrıca Prof. Dr. Özlen Onurlu’ya ve Prof. Dr. Sefa Usta’ya teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Yine beni her zaman cesaretlendiren, araştırma boyunca bana vermiş olduğu destekten dolayı değerli meslektaşım Tuncay Durmuş’a, Dr. Buğra Yıldırım’a, başta Ahmet Esen olmak üzere mesai arkadaşlarıma, uzun çalışma sürecinde benden emeklerini esirgemeyen, maddî, manevî olarak her zaman yanımda olan sevgili eşim Sevim Akbıyık ve çocuklarım Emine Gökçe, Muhammed Göktuğ, Ayşe Gülce’ye şükranlarımı sunarım.

Dr. İdris Akbıyık

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	xi
GİRİŞ	1

1. Bölüm

KAMU YÖNETİMİ REFORMU: TEORİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
1.1. Türk Kamu Yönetimi Açısından Reform Tanımları	10
1.2. Kamu Yönetimi Reformlarının Özellikleri ve Amaçları.....	12
1.3. Kamu Yönetimi Reformu Yaklaşımları	15
1.3.1. Aşağıdan Yukarıya Yaklaşım (Çevresel Yaklaşım).....	16
1.3.2. Yukarıdan Aşağıya Yaklaşım (İradeci Yaklaşım).....	17
1.3.3. Kurumsal Yaklaşım (Karma Yaklaşım)	17
1.3.4. Dışarıdan Gelen Talep Yaklaşımı.....	18
1.4. Kamu Yönetimi Reform Yöntemleri.....	19
1.4.1. Kurumsal Reform Yöntemi	19
1.4.2. Zorlayıcı Reform Yöntemi	20
1.4.3. Deneysel Reform Yöntemi.....	20
1.5. Kamu Yönetimi Reformlarının Nedenleri	21
1.6. Kamu Yönetimi Reformlarına Hâkim Olan Başlıca Anlayışlar	24
1.6.1. Geleneksel Kamu Yönetimi Anlayışından Yeni Kamu Yönetimi Anlayışına Geçiş	26
1.6.2. Kamu Yönetimi Reformlarında Vazgeçilmez Bir Kavram; Yönetimden Yönetişime Geçiş	34
1.6.3. Alternatif Reform Yaklaşımları.....	39
1.6.3.1. Yeni Kamu Hizmeti	39
1.6.3.2. Bütünleşik Kamu Yönetimi	43
1.6.3.3. Neo Weberyen Devlet	45
1.6.4. İyi Yönetim Hakkı	47

2. Bölüm

TÜRKİYE’DE KAMU YÖNETİMİ REFORMLARI,GELİŞİMİ VE TEMEL SORUNLARI 49

2.1. Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformlarının Nedenleri.....	50
2.2. Türk Kamu Yönetimindeki Genel Sorunlar	52
2.3. Türkiye’de Kamu Yönetimi Reformlarının Tarihsel Gelişimi	55
2.3.1. Osmanlı Devleti’nde Kamu Yönetimi Reformları	55
2.3.2. Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Kamu Yönetimi Reformları	58
2.3.2.1. Cumhuriyet Dönemi Kamu Yönetimi Reformlarının Genel Özellikleri.....	58
2.3.2.2. Planlı Dönem Öncesi Yönetimde Reform Çalışmaları.....	59
2.3.2.3. Planlı Dönem Başlıca Reform Çalışmaları.....	63
2.3.2.3.1. 1960-2002 Dönemi Yönetimde Reform Çalışmaları	64
2.3.2.3.2. 2002 Yılı Sonrası Yönetimde Reform Çalışmaları.....	69
2.3.3. Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Alanları	72
2.3.3.1. Kamu Personel Rejimi	72
2.3.3.2. Kamu Hizmetlerinin Sunum Biçimleri.....	75
2.3.3.3. Bilgi Edinme Hakkı.....	78
2.3.3.4. E–Devlet ve Bilgi İletişim Teknolojileri	79
2.3.3.5. Kamu Mali Yönetimi.....	81
2.3.3.6. İç Denetim ve Performans Yönetimi	83
2.3.3.7. Kamu Yönetiminde Etik.....	85
2.3.3.8. Yerel Yönetimler	87
2.3.3.8.1. Belediyeler	87
2.3.3.8.2. Büyükşehir Belediyeleri.....	89
2.3.3.8.3. İl Özel İdareleri	92
2.3.3.8.4. Birlikler	94
2.3.3.9. Bölgesel Kalkınma ve Kalkınma Ajansları	95
2.3.3.10.Kamu Denetçiliği Kurumu	96
2.3.3.11.Kişisel Verilerin Korunması	98
2.3.3.12.Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemine Geçiş.....	99
2.3.3.13.Merkezi İdare ve Taşra Teşkilatları İlişkileri	100

3. Bölüm

TÜRKİYE’DE MÜLKİ İDARE AMİRLERİNİN 2000’Lİ YILLARDA GERÇEKLEŞTİRİLEN KAMU YÖNETİMİ REFORMLARINA BAKIŞ AÇISI.....	103
3.1. Türkiye’de Mülki Yönetim Sistemi ve Mülki İdare Amirliği.....	103
3.1.1. Osmanlı Dönemi	104
3.1.2. Cumhuriyet Dönemi	108
3.1.3. İl-İlçe Yönetimi ve Mülki İdare Amirliği.....	110
3.2. Kamu Yönetimi Reformlarının Mülki Sistem ve Mülki İdare Amirliği Mesleği Üzerindeki Etkileri	112
3.3. Mülki İdare Amirlerinin Reformlara Bakışını Ölçmeye Yönelik Araştırma	116
3.3.1. Araştırmanın Konusu	116
3.3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	117
3.3.3. Araştırmanın Literatürü.....	118
3.3.4. Araştırmanın Yöntemi ve Sınırlılıkları	121
3.3.5. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	122
3.3.6. Veri Toplama Araçları	122
3.3.7. Bulgular	123
3.3.7.1. Mülki İdare Amirlerinin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	124
3.3.7.2.1. Reformların Kaynağı.....	127
3.3.7.2.2. Reformların Mülki İdareye Etkisi.....	130
3.3.7.2.3. Reformların Kamu Hizmetleriyle İlişkisi	136
3.3.7.2.4. Şeffaf, Hesap Verebilir ve Vatandaş Odaklı Yönetim....	145
3.3.7.2.5. Reformların İnsan Kaynakları ve Mali Hizmetler Yönetimine Etkisi	152
3.3.7.2.6. Yeni Yönetim Tekniklerinin Kullanımı.....	154
3.3.7.2.7. Kalkınma Ajanslarının Rolü.....	157
3.3.8. Faktör ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	159
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	175
KAYNAKÇA	181